

Pool Integriteit

Onderzoeksprotocol voor de meldingen van een veronderstelde integriteitsschending

Inhoudsopgave

Algemeen	2
Voorwerp	2
Doelstellingen van het onderzoek	2
Gedragcode van de onderzoekers	3
Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	3
Integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid	3
Integriteit	3
Objectiviteit	3
Vertrouwelijkheid	3
Bekwaamheid	4
Rechten en plichten van het bij het onderzoek betrokken personeelslid	4
Definitie	4
Recht om te worden geïnformeerd	4
Recht om zich te laten bijstaan	5
Recht op bescherming	5
Verplichting om mee te werken aan het onderzoek	5
Verloop van het onderzoek	6
Opening van het onderzoek	6
Onderzoeksmiddelen en recht van toegang	6
Individuele verklaring	7
Rapportering	8
Onderzoeksverslag	8
Resultaat van het onderzoek en toesturen van het verslag	8

Versie van 19 september 2023

Algemeen

Voorwerp

- (1) Het onderzoeksprotocol bepaalt de procedures die van toepassing zijn voor de uitvoering van een onderzoek naar een veronderstelde integriteitsschending (hierna 'onderzoek') door de pool Integriteit van Ombuds Brussel, in uitvoering van het [gezamenlijk decreet en ordonnantie van 26 april en 16 mei 2019 betreffende de Brusselse ombudsman](#) (hierna 'GDO ombudsman') en overeenkomstig het [Huishoudelijk reglement van Ombuds Brussel Ombuds Brussel](#) (hierna 'HH').
- (2) Dit protocol beoogt de uniforme behandeling van de door Ombuds Brussel gevoerde onderzoeken te verzekeren. De specifieke aard of de complexiteit van een onderzoek kan er echter toe leiden dat er van de hierna beschreven regels wordt afgeweken.

Doelstellingen van het onderzoek

- (3) Een onderzoek heeft als doel te verifiëren of de beweringen in een melding betreffende een veronderstelde integriteitsschending bewezen zijn en, indien dat het geval blijkt te zijn, te bepalen welke personeelsleden betrokken zijn bij de vastgestelde integriteitsschending. Daartoe verzamelt, controleert en analyseert het onderzoek de informatie à charge en à décharge. Op basis daarvan wordt een verslag opgesteld.
- (4) Het onderzoek heeft ook als doel aanbevelingen te formuleren ter attentie van de betrokken Brusselse overheid om een einde te stellen aan de vastgestelde integriteitsschending of, in geval van een disfunctie of een onvolkomenheid, in het interne controlesysteem of de bestaande procedures, met als doel het risico te verkleinen dat een soortgelijke integriteitsschending zich (opnieuw) zou voordoen. Het is de taak van de betrokken leidend ambtenaar om gevolg te geven aan de geformuleerde aanbevelingen. Ombuds Brussel/Ombuds brussel verzekert de opvolging van deze aanbevelingen.
- (5) Het onderzoek strekt er niet toe zich uit te spreken over de gepastheid van eventuele maatregelen of sancties die moeten worden getroffen ten aanzien van het personeelslid van de bij de integriteitsschending betrokken Brusselse overheid. De beslissing inzake dergelijke maatregelen of sancties behoort uitsluitend tot de bevoegdheid van de leidend ambtenaar, aan wie het onderzoeksverslag wordt toegestuurd, of in voorkomend geval, van de minister.
- (6) Het onderzoek heeft evenmin tot doel zich uit te spreken over een eventuele juridische aansprakelijkheid van het personeelslid van de bij de integriteitsschending betrokken Brusselse overheid. De vaststelling van eventuele juridische aansprakelijkheid behoort tot de bevoegdheid van de gerechtelijke overheden aan wie het onderzoeksverslag wordt toegestuurd indien het onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van feiten die mogelijkerwijze een misdaad of een wanbedrijf kunnen zijn.

Gedragcode van de onderzoekers

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

- (7) De onderzoekers steunen op de algemene beginselen van behoorlijk bestuur bij de uitvoering van het onderzoek. In al hun handelingen zien de onderzoekers meer bepaald toe op de naleving van de principes van onpartijdigheid, gelijkheid, evenredigheid, motivering en plichtsbewust beheer.
- (8) De onderzoekers voeren het onderzoek à charge en à décharge met eerbied voor de rechten van de verdediging. Ze informeren de personeelsleden die ze horen in het kader van een onderzoek op actieve wijze over hun rechten en plichten.

Integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid

- (9) Overeenkomstig de gedragscodes van het Institute of Fraud Auditors (IFA) en de Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) handelen de onderzoekers voor de volledige duur van het onderzoek met integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid, i.e. de basis waarvan het vertrouwen en de geloofwaardigheid aan hun vaststellingen en conclusies worden toegekend:

Integriteit

- (10) De onderzoekers handelen op een integere, gewetensvolle, eerlijke en respectvolle manier. Ze respecteren daartoe de normen en regels die van kracht zijn. Ze handelen met voorzichtigheid, eerlijkheid en plichtsbesef. Ze vermijden iedere daad of houding die mogelijk de waardigheid van hun functie in het gedrang zou kunnen brengen.

Objectiviteit

- (11) De onderzoekers geven getuigen van objectiviteit in hun oordeel. Ze beoordelen op een billijke wijze alle relevante elementen, zonder veronderstellingen noch vooroordelen. Ze stellen hun rapporten op een nauwgezette en exacte wijze op.
- (12) De onderzoekers kiezen geen partij en laten zich niet beïnvloeden door persoonlijke of externe belangen. De onderzoekers vermijden situaties waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen of een mogelijke schijn hiervan. In voorkomend geval informeren ze hun hiërarchie en indien nodig trekken ze zich terug uit het onderzoek.

Vertrouwelijkheid

- (13) De onderzoekers zijn onderworpen aan het beroepsgeheim zoals bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek.
- (14) De onderzoekers gebruiken de verzamelde informatie met de nodige voorzichtigheid en discretie. Ze wenden de verzamelde informatie enkel aan voor de noden van het onderzoek.

- (15) Behalve in de gevallen voorzien door de wet, beschermen de onderzoekers de identiteit van de melder. Ze brengen die niet ter kennis van eender welke derde en maken geen informatie bekend die zou toelaten de melder te identificeren.

Bekwaamheid

- (16) De onderzoekers handelen op een professionele en gewetensvolle wijze: ze beschikken over de vereiste kwalificaties om hun taken uit te voeren. Ze vatten geen onderzoekstaken aan indien ze niet over de nodige vaardigheden beschikken om ze uit te voeren. Indien nodig doen de onderzoekers beroep op deskundigen om zich te laten bijstaan (bv. IT-vaardigheden of specifieke methoden).

Rechten en plichten van een personeelslid betrokken bij het onderzoek

Definitie

- (17) Een personeelslid betrokken bij het onderzoek is een personeelslid door de onderzoekers uitgenodigd om te worden gehoord ter gelegenheid van een individuele verklaring in het kader van het onderzoek met als doel de specifieke aspecten van de veronderstelde integriteitsschending te bespreken. In dit opzicht geniet het bij het onderzoek betrokken personeelslid bescherming.
- (18) Het personeelslid dat enkel wordt geraadpleegd over algemene kwesties of procedures, zonder dat de specifieke aspecten van de veronderstelde integriteitsschending ter sprake komen, wordt niet beschouwd als een bij het onderzoek betrokken persoon. Hij moet geen individuele verklaring afleggen en geniet geen bescherming.

Recht om te worden geïnformeerd

- (19) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid wordt door de onderzoekers geïnformeerd over zijn rechten en plichten. Ten laatste op het ogenblik van zijn individuele verklaring ontvangt het bij het onderzoek betrokken personeelslid een schriftelijke kennisgeving van het onderzoek. Deze kennisgeving bevat minstens de volgende informatie/gegevens:

- 1° het voorwerp van het onderzoek;
- 2° de naam van de betrokken Brusselse overheid;
- 3° de naam en de contactgegevens van de onderzoekers;
- 4° indien van toepassing, de naam en de contactgegevens van de deskundigen die het onderzoek bijstaan.

- (20) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid krijgt kennis van de hoedanigheid waarin hij wordt uitgenodigd om een individuele verklaring af te leggen: als getuige of als persoon die potentieel betrokken is bij de veronderstelde integriteitsschending. Deze hoedanigheid kan veranderen in de loop van het onderzoek, naargelang de gemaakte vaststellingen.

- (21) Na afloop van het onderzoek krijgt het bij het onderzoek betrokken personeelslid op beknopte wijze kennis van het resultaat van het onderzoek en van de handhaving of desgevallend de opheffing van zijn bescherming.

Recht om zich te laten bijstaan

- (22) Wanneer het personeelslid betrokken bij het onderzoek zijn individuele verklaring aflegt, heeft hij/zij het recht zich te laten bijstaan door een raadsman of een vertrouwenspersoon van zijn keuze. Het kan bijvoorbeeld gaan om een advocaat, een vakbondsafgevaardigde of een collega-personeelslid. De onderzoekers behouden zich het recht voor de gekozen persoon te weigeren indien de aanwezigheid van deze persoon onverenigbaar is met het belang van het onderzoek.
- (23) De raadsman of de vertrouwenspersoon is aanwezig om het bij het onderzoek betrokken personeelslid bij te staan, niet om in zijn/haar plaats te handelen. De betrokkene mag enkel opmerkingen formuleren. Deze opmerkingen worden opgenomen in het verslag van de individuele verklaring dat de onderzoekers opstellen." en vragen dat die worden opgenomen in het verslag van de individuele verklaring dat de onderzoekers opstellen.

Recht op bescherming

- (24) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid en zijn raadsman of vertrouwenspersoon (zo deze laatste een personeelslid is) genieten bescherming tegen eventuele vergeldingsmaatregelen vanaf de datum waarop ze bij het onderzoek worden betrokken. Onder 'vergeldingsmaatregelen' wordt elke negatieve maatregel verstaan die het gevolg is van de medewerking aan het onderzoek (Enkele voorbeelden zijn: het ontslag, de verplaatsing, de tuchtmaatregel, de ongunstige evaluatie, de wijziging van aanstelling).
- (25) Indien een bij het onderzoek betrokken personeelslid meent het slachtoffer te zijn van vergeldingsmaatregelen of van dreiging met vergeldingsmaatregelen, kan de betrokkene bij de Ombuds Brussel een met redenen omkleed verzoek tot bescherming indienen.

Verplichting om mee te werken aan het onderzoek

- (26) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid is gehouden mee te werken, dat wil zeggen zich beschikbaar te stellen en gevolg te geven aan elke oproeping om een individuele verklaring af te leggen en aan de onderzoekers alle relevante en verhelderende informatie te verstrekken waarover hij beschikt alsook alle documenten en stukken af te geven die volgens de onderzoekers noodzakelijk zijn.
- (27) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid is gehouden de vertrouwelijkheid van het onderzoek in acht te nemen, met inbegrip van de inhoud en de aard van de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van zijn/haar individuele verklaring.
- (28) De Ombuds Brussel kan de bescherming van het bij het onderzoek betrokken personeelslid opheffen indien blijkt dat de betrokkene aan de onderzoekers informatie heeft verstrekt, die vals is, niet strookt met de werkelijkheid of kennelijk onvolledig is. Hetzelfde geldt wanneer het bij het onderzoek betrokken personeelslid zelf betrokken is bij de vastgestelde

integriteitsschending of heeft gehandeld of een persoon ertoe heeft aangezet te handelen om het onderzoek te belemmeren. In voorkomend geval maken de onderzoekers daarvan melding in het onderzoeksverslag.

Verloop van het onderzoek

Opening van het onderzoek

- (29) Wanneer de Ombuds Brussel een onderzoek opent, stelt zede hoogste leidinggevende van de betrokken Brusselse overheid hiervan schriftelijk in kennis. Deze informatie bevat de naam van de onderzoekers die belast zijn met het onderzoek en, desgevallend, die van de aangewezen deskundigen.
- (30) Zo er een redelijk vermoeden bestaat van de betrokkenheid van de hoogste leidinggevende bij de veronderstelde integriteitsschending, informeert de Ombuds Brussel enkel de minister of de staatssecretaris of het bevoegde beheersorgaan van de opening van het onderzoek.

Onderzoeksmiddelen en recht van toegang

- (31) Overeenkomstig artikel 11 van het GDO ombudsman beschikken de onderzoekers over de volgende onderzoeksmiddelen:
 - 1° De onderzoekers kunnen dwingende antwoordtermijnen opleggen aan de personeelsleden aan wie ze vragen richten;
 - 2° De onderzoekers kunnen alle vaststellingen ter plaatse doen;
 - 3° De onderzoekers kunnen zich alle documenten en inlichtingen laten meedelen die ze noodzakelijk achten en kunnen alle betrokken personen horen;
De onderzoekers kunnen personen die uit hoofde van hun ambt of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, vrijstellen van hun verplichting tot geheimhouding tijdens een onderzoek.
- (32) Op eenvoudig verzoek kunnen de onderzoekers toegang hebben tot alle lokalen van de betrokken Brusselse overheid (bureaus, kasten, archieven enzovoort) en tot alle dossiers en informatie (documenten op papier, elektronische documenten, gegevens aanwezig op de harde schijf of op de server, elektronische communicatie enzovoort).
- (33) De onderzoekers mogen alle documenten en informatie ter plaatse raadplegen en daarvan, zo nodig, een kopie nemen. Indien de behoeften van het onderzoek dat rechtvaardigen, kunnen de onderzoekers originele documenten beveiligen of er *forensic* kopieën van maken om te vermijden dat bewijsstukken eventueel worden vernietigd of gewijzigd.
- (34) Wanneer de geraadpleegde of gekopieerde gegevens persoonsgegevens kunnen bevatten, brengen de onderzoekers de betrokken personeelsleden daarvan op de hoogte. Deze informatie wordt verstrekt ofwel op het ogenblik waarop de gegevens worden verzameld in aanwezigheid van het betrokken personeelslid, ofwel ter gelegenheid van de individuele

verklaring van het betrokken personeelslid indien de gegevens tijdens zijn afwezigheid worden verzameld.

- (35) De onderzoekers houden rekening met de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit bij de keuze van de gebruikte onderzoekstechnieken: de gebruikte onderzoeksmiddelen staan in verhouding tot de aard van de veronderstelde integriteitsschending en de intrusieve aard van die middelen moet zoveel mogelijk worden beperkt.
- (36) De toegangsrechten van de onderzoekers worden uitgeoefend onverminderd de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen, inzonderheid het recht op eerbied voor de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent meer bepaald dat de toegang tot private gegevens geschiedt met eerbied voor de beginselen van finaliteit, evenredigheid en transparantie.

Individuele verklaring

- (37) Naargelang de behoeften en de omstandigheden van het onderzoek wijzen de onderzoekers de personeelsleden aan die ze bij het onderzoek betrekken en stellen ze de volgorde vast waarin ze die personeelsleden horen.
- (38) De onderzoekers garanderen dat het bij het onderzoek betrokken personeelslid zijn individuele verklaring in volledige vrijheid en vertrouwelijkheid kan afleggen.
- (39) De individuele verklaring wordt bij voorkeur afgelegd in persoon, maar kan, voor zover de vertrouwelijkheid kan worden gewaarborgd, naargelang de omstandigheden ook telefonisch of door middel van videoconferentie worden afgelegd.
- (40) Na afloop van het onderhoud stellen de onderzoekers een schriftelijk verslag op van de individuele verklaring van het bij het onderzoek betrokken personeelslid. Het verslag bevat de relevante elementen die tijdens het onderhoud zijn verstrekt. Het is niet de bedoeling om een integraal verslag op te stellen van alles wat er tijdens het onderhoud is gezegd.
- (41) De onderzoekers bieden aan het bij het onderzoek betrokken personeelslid de mogelijkheid om het schriftelijk verslag te herlezen. Het personeelslid mag het verslag aanvullen of becommentariëren.
- (42) In geval van onenigheid betreffende een formulering tussen de onderzoekers en het bij het onderzoek betrokken personeelslid, worden beide versies opgenomen in het verslag van de individuele verklaring.
- (43) Het verslag van de individuele verklaring wordt ondertekend door alle bij het gesprek aanwezige partijen. Het wordt bijgevolg geacht definitief te zijn.
- (44) Zo een van de partijen weigert het schriftelijk verslag te ondertekenen, wordt deze weigering geregistreerd in het verslag. Deze weigering belet de onderzoekers niet de informatie te gebruiken die in het verslag van de individuele verklaring is opgenomen.
- (45) Na afloop van het individuele verklaring of na afloop van het onderzoek in geval van bijzondere vrezen ontvangt het persoon een definitieve kopie van het verslag van zijn individuele verklaring.
- (46) Zo de onderzoekers een personeelslid als getuige hebben gehoord en nadien vermoeden dat dit personeelslid potentieel betrokken kan zijn bij de integriteitsschending, geven ze de

betrokkene kennis van de wijziging van zijn/haar hoedanigheid en confronteren ze hem/haar met de vaststellingen van het onderzoek dat op hem/haar betrekking heeft ter gelegenheid van een nieuwe individuele verklaring.

- (47) Het verslag van de individuele verklaringen wordt niet bij het onderzoeksverslag gevoegd. Alleen de relevante informatie die het bevat, indien nodig geanonimiseerd, wordt door de onderzoekers geëxploiteerd in het onderzoeksverslag.

Rapportering

Onderzoeksverslag

- (48) De onderzoekers stellen een schriftelijk verslag op van het onderzoek dat de vaststellingen, de beoordeling van de feiten en het resultaat van het onderzoek bevat evenals, in voorkomend geval, aanbevelingen.
- (49) De vaststellingen van het onderzoek omvatten alle relevante elementen en feiten die toelaten het bewijs te leveren van de veronderstelde integriteitsschending, of die veronderstelde integriteitsschending af te wijzen, alsook van de betrokkenheid van het personeelslid van de betrokken Brusselse overheid en die, in geval van weglating, aanleiding zouden kunnen geven tot een verdraaiing van de feiten.
- (50) De beoordeling van de feiten is bepalend voor het resultaat van het onderzoek naar het al dan niet bestaan van een integriteitsschending.
- (51) Het verslag kan bovendien aanbevelingen bevatten om een einde te stellen aan de vastgestelde integriteitsschending, of in geval van een disfunctie of een ontoereikendheid van het interne controlesysteem of de bestaande procedures, om het risico te beperken dat een soortgelijke integriteitsschending zich (opnieuw) zou voordoen. Het is de taak van de betrokken leidend ambtenaar om gevolg te geven aan de geformuleerde aanbevelingen. De Ombuds Brussel staat in voor de opvolging van die aanbevelingen.

Resultaat van het onderzoek en toesturen van het verslag

- (52) Het onderzoek kan leiden tot de volgende resultaten:
- 1° De integriteitsschending bevestigd: dit is het geval wanneer de onderzoekers beschikken over voldoende elementen om te besluiten dat er sprake is van een integriteitsschending. In voorkomend geval wijzen de onderzoekers de personeelsleden van de Brusselse overheid aan die betrokken zijn bij de vastgestelde integriteitsschending;
 - 2° de integriteitsschending is niet aangetoond: dit is het geval wanneer de onderzoekers beschikken niet over voldoende elementen om te bevestigen dat er sprake is van een integriteitsschending.

- (53) Bij de afsluiting van het onderzoek krijgen de melder, de bij het onderzoek betrokken personeelsleden en de adviserende personen op beknopte wijze kennis van het resultaat van het onderzoek en, desgevallend, van het behoud of de opheffing van de bescherming die ze genieten. Indien uit het onderzoek blijkt dat de integriteitsschending bewezen is, krijgt het betrokken personeelslid kennis van de conclusies die hem aanbelangen.
- (54) Het onderzoeksverslag wordt toegestuurd aan de hoogste leidinggevende van de betrokken Brusselse overheid om er het gewenste gevolg aan te geven, tenzij uit het onderzoeksverslag blijkt dat hij/zij zelf betrokken is bij de integriteitsschending. In dat geval wordt het onderzoeksverslag toegestuurd aan de minister of de staatssecretaris of het bevoegde beheersorgaan, naargelang het geval.
- (55) Indien het onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van feiten die een misdaad of een wanbedrijf kunnen vormen, wordt het onderzoeksverslag toegestuurd aan het parket van de procureur des Konings overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van strafvordering.